

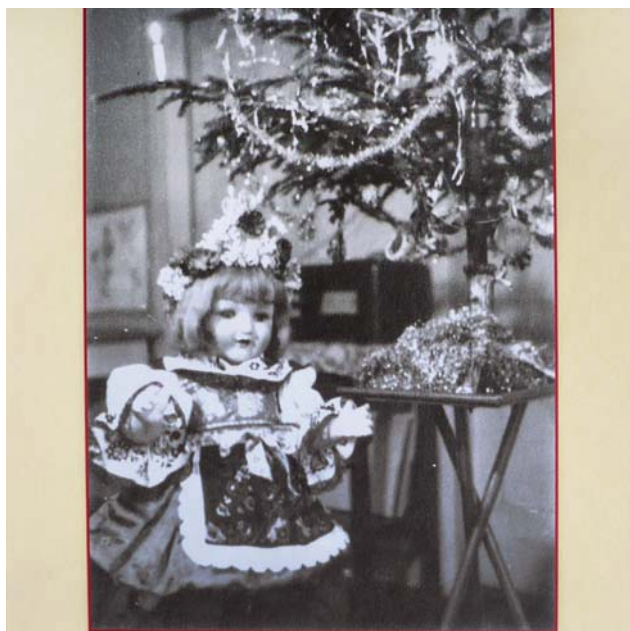
Четиринайсетте цвята на Коледа

На 31 януари, в Дитрихщайнския дворец (Dietrichsteinský palác) в Бърно бе официално представена едноименната книга на д-р Яна Полакова (PhDr. Jana Poláková, Ph.D), куратор на Етнографския институт към Моравския местен музей. Изданието излиза с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Чешката република.

В Южноморавска област живеят представители на 14 национални малцинства, затова и творбата носи заглавието „Четиринайсетте цвята на Коледа“ (Čtrnáct barev Vánoc). Разделена на 14 глави, книгата излиза с подзаглавието „Другият образ на празниците през погледа на етнолог“ и описва начините на празнуване на Коледа, и зимните празници като цяло, базирайки се на разказите на почти 80 интервюирани. Всяко малцинство е представено от двама „говорители“, мъж и жена, а повествованието е илюстрирано със снимков материал.

Д-р Полакова изтъква, че темата ѝ хрумва още през 2015 г., а с много от контактите разполага от преди. Свързва се със сдруженията на различните малцинства, те пък и предоставят нови контакти и така разширява кръга на проучванията си. „Понякога се натъквах на езикова бариера, споделя авторката. Не че не се разбирахме, но винаги си личи кой е учил чешки от ранно детство и кой като възрастен. Разговорите бяха според езиковите умения – от 15 минути до 2 часа. В процеса им не срещнах хора, които да игнорират чешкия начин на празнуване на Коледа, напротив – празнуват дори и невярващите.

Естествено, в книгата е отделено подобаващо място на българите в Бърно. Д-р Полакова проследява накратко историята на българските мигрантски вълни и постепенно

Jana Poláková

Čtrnáct barev Vánoc

Jiný obraz svátků očima etnologa

установяване на наши сънародници в Южноморавска област. Не са пропуснати българските градинари и студенти; създаването на първите родни сдружения тук; дейността на Неделното училище, създадено през 2014 г. Със съжаление авторката споделя, че е успяла да говори само с един от най-старите българи в Бърно, останалите са отказали, защото няма какво да споделят за празнуването на Коледа – отраснали са в семейства с майка-чехкиня, така че са възприели чешкия начин на отбелязване. За съжаление, подобна ситуация се наблюдава навсякъде в Чехия. Оженили се за чехкини, българските мъже бързо забравят родните традиции, приемайки чешките като свои (бел. ред.). Записани са разговорите общо

с петима наши сънародници, живеещи в Бърно: двама мъже и три жени, повечето, от които пожелали анонимност. За най-възрастния от мъжете и за най-младата от жените очевидно основният език е чешкият, макар, според собствените им думи, да говорят и български. В книгата е публикувано интервю с един от най-уважаваните наши сънародници, дългогодишен председател на Българското сдружение в Бърно, д-р А. И. Белков, който споделя, че се чувства европейски гражданин, гражданин на Чехия и българин. През погледа на младия човек споделя своите спомени Галя Георгиева, която безспорно вече се е записала в историята на бърненската ни диаспора, създавайки Неделно училище за нашите деца.

Госпожа Георгиева подробно разказва как е празнувала Коледа и Нова година в България, как празнува днес семейството ѝ в Бърно.

Българските традиции, украсата, ястията за Бъдни вечер – всичко това д-р Яна Полакова описва детайлно и илюстрира със снимки. При подготовката на главата, посветена на българите в Бърно, авторката използва като източник трудовете на Ян Рихлик, Дана Хронкова, Мария Мотейлова, Мириам Моравцова, Хелена Бочкова-Поспишилова и мн. др. Мисля си, че появата на книгата „Четиринайсетте цвята на Коледа“ е безспорен принос към обогатяване на чешката култура и, същевременно, ясно доказателство за спокойното многонационално съжителство на територията на Чешката република. ◆